

Варшава, 06.01.2015

Постраждали від тортур в Жанаозені Максат Досмагамбетов потребує термінової кваліфікованої медичної допомоги

У зв'язку з важким станом здоров'я засудженого за жанаозенською справою Максата Досмагамбетова перевели з в'язниці під домашній арешт. Він повідомляє, що не знає точного діагнозу, оскільки медичний висновок знаходиться в поліції. Здоров'я Досмагамбетова різко погіршилося після перенесених жорстоких тортур під час слідства у жанаозенській справі. Під час перебування у в'язниці у нього з'явилася пухлина на обличчі. Раніше родичі Максата Досмагамбетова не бажали контактувати з журналістами і правозахисниками, тому міжнародна громадськість не могла тримати ситуацію під контролем і запобігти серйозному погіршенню здоров'я політв'язня.

Максат Досмагамбетов потрапив з в'язниці в Алматинську онкологічну лікарню, де **02.07.2014 він переніс операцію з видалення пухлини на обличчі**¹. Досмагамбетов повідомив Фундації, що після операції почувається краще. Протягом тривалого часу казахстанська влада не розголошувала інформацію про здоров'я ув'язненого. Зараз він перебуває у родичів в Актау, де відбуває домашній арешт, і може покидати квартиру тільки для відвідувань лікаря та правоохоронних органів. За даними правозахисника Галима Агелеуова, у Досмагамбетова може бути третя стадія раку. Йому 32 роки і він має 3-х неповнолітніх дітей.

Максат Досмагамбетов був одним з лідерів страйку нафтовиків в Жанаозені в 2011 році і одним з тих, хто представляв інтереси страйкарів на переговорах з владою. У червні 2011 року Досмагамбетов інформував про проблеми нафтовиків на прес-конференції в Москві. Через участь у страйку він був звільнений з компанії «Озенмунайгаз». 20.12.2011 Досмагамбетов був заарештований, а 04.06.2012 казахстанський суд засудив його до 6 років ув'язнення за обвинуваченнями в «організації масових заворушень». Усі апеляційні інстанції Казахстану відмовилися пом'якшити або переглянути вирок.

Серед засуджених нафтовиків Максат Досмагамбетов і Роза Тулетаєва були тими, хто отримали найбільші терміни (6 і 7 років відповідно). Причиною цього могла бути їхня принципова позиція у відстоюванні своїх прав і небажанні навіть під тортурями давати неправдиві свідчення. **Саме Максат Досмагамбетов першим наважився повідомити суду про тортури з боку поліції.** Судово-медична експертиза підтвердила наявність тілесних ушкоджень у Досмагамбетова (сліди сильних ударів, розбите обличчя, зламані ребра). На суді він заявляв: *«Коли ми потрапили до ізолятора, нас били, над нами знущалися, але представники органів правопорядку, до яких ми зверталися зі скаргами, не вживали жодних заходів... 20 грудня мене допитували, слідчі погрожували мені, затискаючи вуха степлером, постійно били»*. Прокуратура і суд проігнорували ці свідчення, хоча Досмагамбетов вказав на тих, хто його бив: *«Мене бив Жандарбеков, а також заступник начальника РУВД Жанаозену Абдрасул Утешев, і ще Каманбай Ауєзов»*².

¹ <http://rus.azattyq.org/content/maqsat-dosmagambetov-operatsija-zhanaozen/25444442.html>

² <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/21801/>; <http://www.tirek.org/index.php/component/k2/item/324-нпсс-пелиз-«первый-список-политических-заключенных-казахстана»>; http://rus.azattyq.org/content/zhanaozen_trial_torture_police_statements/24545961.html

Після заяви Досмагамбетова ще 21 нафтовик повідомив про застосування до них тортур³. Проте суди проігнорували факти тортур і засудили нафтовиків до тюремних термінів на підставі інформації, отриманої під тортурами. Максат Досмагамбетов був засуджений на підставі свідчень нафтовика Танатара Калієва. Згодом, 11.04.2012 Калієв відмовився від своїх слів, які поліція вибивала з нього силою: *«Допити проходили під потужним фізичним і психологічним тиском: били табуреткою по голові, лякали проблемами зі старшим сином. Коли мене почали допитувати, я намагався говорити правду, що ніхто з підсудних не має відношення до повстання... Мене схопили на вулиці й привезли на допит. Там я буквально стояв в крові – уся підлога була в крові. Допити проводили цілодобово, не давали спати. Адвоката не було»⁴.*

Слідчий, який вів справу проти Досмагамбетова, проходив у справі як «потерпілий» і стверджував, що нафтовики завдали йому тілесних ушкоджень. Незважаючи на те, що зацікавлена особа не може вести провадження у справі, суд проігнорував дані обставини і відмовився звільнити Досмагамбетова з-під варті⁵. Експертна рада казахстанських правозахисників, ініційована альянсом «Tirek», надала Максату Досмагамбетову статус політичного в'язня.

19.11.2014 була достроково звільнена з в'язниці **Роза Тулетаєва**, колега Максата Досмагамбетова. Це стало можливим завдяки тривалій кампанії на її підтримку з боку казахстанських і міжнародних правозахисних організацій, а також різкій критиці казахстанської влади з боку Європарламенту, ООН і ОБСЄ. Родичі Тулетаєвої постійно інформували правозахисників і журналістів про неналежну медичну допомогу та умови утримання у в'язниці, тому влада була змушена забезпечувати законні права політв'язням.

Однак родичі Максата Досмагамбетова не висловлювали бажання йти на тісний контакт із правозахисниками та журналістами. Раніше були випадки, коли дружина Досмагамбетова вимагала від журналістів видалити усі публікації про чоловіка. Представники Фондації «Відкритий Діалог» не зв'язувалися з дружиною засудженого, а до матері Максата додзвонитися не вдалося. Причиною такої поведінки міг стати тиск на сім'ю з боку влади і страх перед посиленням репресій щодо Досмагамбетова у в'язниці. Однак саме політичний тиск з боку міжнародної громадськості і бажання казахстанської влади зберегти імідж змушують останню йти на незначні поступки у справах політичних ув'язнених. Якби ситуація перебувала під постійним контролем правозахисників, то, можливо, це дозволило б запобігти критичному погіршенню здоров'я Досмагамбетова. У розмові з нами Максат повідомив про своє самопочуття і актуальний запобіжний захід, але в його голосі відчувалася деяка пригніченість.

Брат Максата Досмагамбетова (Кайрат) під час розгону демонстрації в Жанаозені був поранений в стегно, після чого переніс кілька операцій. Держава сплатила йому компенсацію в розмірі 500 тисяч тенге (близько 2240 євро), але цих грошей вистачило тільки на перші етапи лікування, і Кайрат все ще потребує кваліфікованої медичної допомоги⁶. На сьогодні, крім Максата Досмагамбетова, продовжують відбувати покарання жанаозенські нафтовики Нарин Жарилгасинов та Канат Жусипбаєв.

Закликаємо казахстанську владу прислухатися до вимог міжнародної громадськості:

- Звільнити Досмагамбетова від відбування покарання і зняти з нього усі обмеження волі, а також забезпечити повний і неупереджений перегляд його справи, як і справ інших жанаозенських нафтовиків, які заявляли про тортури.

³ <http://en.odfoundation.eu/a/1156,the-decision-of-the-supreme-court-on-the-zhanozen-case-the-right-to-a-fair-trial-in-kazakhstan-is-not-respected>

⁴ <http://en.odfoundation.eu/a/745,aktau-judicial-proceedings-and-defendants-testimonies-of-torture-inflicted-upon-them-during-investigation> ; <http://www.hrw.org/news/2012/06/04/kazakhstan-oil-workers-convicted-flawed-trial>

⁵ <http://www.respublika-kaz.info/news/politics/39759/>

⁶ <http://rus.azattyq.org/content/kairat-dosmagambetov-zhertva-rasstrelya-v-zhanozene/25142781.html> ;

-
- Повідомити діагноз Максата Досмагамбетова і надати можливість незалежним європейським лікарям підтвердити діагноз і призначити належне лікування
  - Взявши до уваги рекомендації Європейського парламенту, Комітету ООН проти тортур та Верховного комісара ООН з прав людини Наві Піллей, розслідувати факти тортур проти засуджених нафтовиків і забезпечити проведення повного, об'єктивного розслідування подій в Жанаозені за участю міжнародної громадськості.

Фундація «Відкритий Діалог» також звертається до незалежних медичних гуманітарних рухів «Лікарі без кордонів» та «Міжнародний Червоний Хрест» із закликом відправити своїх співробітників для надання належної медичної допомоги братам Досмагамбетовим, які постраждали внаслідок дій казахстанської поліції і опинилися в гострій кризовій ситуації.

Підтримати наші звернення можна, звернувшись за адресами:

- Médecins Sans Frontières - 78 rue de Lausanne, Case Postale 116, 1211 Geneva 21, Switzerland. Тел.: +41 22 849 84 84. Факс: +41 22 849 84 04), e-mail: msfquestion@gmail.com;
- International Red Cross and Red Crescent Movement: P.O. Box 303, CH-1211 Geneva 19, Switzerland. Тел.: +41 22 730 42 22. Факс: +41 22 733 03 95, e-mail: info@redcross.ch;
- Заклад ГМ-172/8 (колонія-поселення), м. Актау, 130000;
- Міністерству охорони здоров'я Республіки Казахстан - 010000, м. Астана, Лівий берег, вул. Оринбор, 8, Будинок Міністерств, 5 під'їзд. Тел.: +7 (7172) 74-32-43, +7 (7172) 74-32-40 (канцелярія), факс: +7 (7172) 74-36-50, e-mail: minzdrav@mz.gov.kz;
- Президенту Казахстану Нурсултану Назарбаєву - Адміністрація Президента, «Акорда», Лівий берег, Астана 010000, Казахстан, факс +7 (7172) 72 05 16;
- Уповноваженому з прав людини в Республіці Казахстан Аскарму Шакірову – 010000, м. Астана, Лівий берег, Будинок Міністерств, 15 під'їзд; e-mail: ombudsman-kz@mail.ru, факс: +7 (7172) 740548;
- Голові Комітету кримінально-виконавчої системи МВС РК Бауржану Бердаліну - 010000, м. Астана, вул. Б.Майліна 2. Тел. +7 (7172) 72-30-26, +7 (7172) 72-30-37. Форма для звернень: <http://kuis.kz/kz/otinishter>;
- Міністру внутрішніх справ РК Калмуханбету Касимову - 010000, м. Астана, проспект Тауелсіздік, 1. Тел. +7 (7172) 72 24 93, +7 (7172) 71-51-89, e-mail: oraz-n@mvd.kz;
- Генеральному прокурору РК Асхату Даулбаєву - 010000, м. Астана, Будинок Міністерств, під'їзд №2, вул. Оринборг, 8, Тел.: +7 (7172) 71-26-20, +7 (7172) 71-28-68;
- Міністру закордонних справ Республіки Казахстан Єрлану Ідрісову - 010000, м. Астана, Лівий берег, вул. Кунаєва, 31. Тел.: +7 (7172) 72-05-18, +7 (7172) 72-05-16, e-mail: midrk@mfa.kz;

Для отримання більш детальної інформації, будь ласка, звертайтеся:

Жанар Касимбекова - zhanar.kassymbekova@odfoundation.eu

Ігор Савченко - igor.savchenko@odfoundation.eu

Фундація «Відкритий Діалог»